

Roshøjs violin. Han underviste i tegning, sprog, gymnastik o.m.a.

I *snitteskolen* kunne en vordende karetnager f.eks. øve sig på sit vognhjul og smedkeren på et kunst-færdtskab.

Skolens færdige arbejder kom på landsudstilling, og skolen tog flotte præmier hjem.

Vel var Roshøjs erinde forindustrielt, dvs. at lære beboerne noget om selvforsyning og hvad havde *snitteri og husflid* med en kommende, "Mern Håndværkerforening" at gøre?

Jo, et måske flere af de kommende bestyrelsesmedlemmer vidtes, at have øvet sig på snitteskolen og ladet sig inspirere til hjemlige aktiviteter som foreningsdannelse, som man lærte det hos den levende, begejstrede skovridder og lærer Chr. Roshøj.

Hvad udad tabtes...

Mod århundredes slutning *zivede* også enkelte veluddannede håndværkere ind i sognet.

Nogle havde været på *valsen* i det sydlige, i hertugdømmerne Slesvig & Holsten, for dernede havde håndværk, industri og handel et langt højere stadi end i det fattige kongerige Danmark, der som bekendt i 64 havde erklæret Prøjsen krig, flet det ganske Europas på nakken og frakendt enhver ret til de gamle hertugdømmer med deres rige havne og byer som det fattige, tilbageslående bondeland Danmark hidtil havde tappet groft fra.

En oplands - eller en gennemfarts by?

Der var på denne tid driftige folk som rejste til vogns eller fods gennem Mern og undrede sig over, at intet som helst endnu var sket i byen som i f.eks. oplandsbyen Hæslev, der med jernbanens indtog nu lignede et helt Klondike i udvikling.

Noget lidt mindre måtte dog kunne gøres i Mern, her midtvejs mellem de gamle købstæder Præstø & Vordingborg. Kunden burde jo have "nærbutikker", og klare sig selv uden at være tvunget til at rejse til købstadens marked.

Nogle fremsynede folk med skolelærer Jæger i

„Snitteskolen“ ved Kragervig, hvor karlene skar de smukke manglebatter til kærresten.

„Før byudvikling“ fra „Torvet i Mern“ o. 1890 Foto, Længebak Lokalhistorisk Arkiv

Merns første Brugsforeningsformand, lærer Jæger, Sct. Mern

Præstø byvåben

Torvet i Præstø, med Rådhuset fra 1823 til venstre.

Husholdningsforeningen efter 1896

Hans Jørgen & Randt Knudsen foran Mern Tv. Foto 1990

spidsen startede således omkring 1870 "Husholdningsforeningen" som var en brugsforening, hvor de fattige beboere kunne få varer til rimeligere priser end ude i de store købmændsgårde.

Succesen var så stor, at man på den modsatte side af vejen opførte den konkurrerende *Forbrugsforening*. Den fik sødkermeister Rasmussen som formand.

Brændevinsdommen i Mern 1876.

Hele brugsforeningsbevægelsen var så ny og den skulle komme fuldstændig bag på det gamle købstadsmarked.

I begyndelsen, behøvede *brugsforeningsuddeleeren*, selvom han lå inden for købstadens læbælte af 2 mil, *intet* næringsbrev. Han måtte gerne uddele, omend fortrinsvis danske varer, som var godkendt af politimesteren og byens grossister. Det kunne være varer som byg- og havregryn, øl på anker, ja endda søm, men kun under 3 tommer derimod aldrig, kolonialvarer som kaffe, ris og tobak, der ligesom spiritus krævede et næringsbrev.

I Præstø Håndværker & Borgerforening forenede medlemmerne nu omsætnings tilbagegang for byen, og de klagede til borgmester & politimester Seir Malling Holm, der straks indstævuede brugsmanden, Hemming Jensen i Mern, for at handle med brændevin, uden et næringsbrev. Men det var netop, hvad magistrat og byråd, med Holm i spidsen gentagne gange havde nægtet Jensen.

Skulle brugsen nu lukkes?

Ved den første dom i landsretten tabte Mernforeningen godt nok sagen, men formand og bestyrelse førte deres brugsforening til højesteret.

Her skønnede dommeren, at en forening nok, men ikke en "høker", en privat handlende måtte nyde næringsbrev og derefter frit forhandle brændevin inden for læbæltet:

Thi kendes for ret: Indstævuede Byfoged og Birkedommer S. M. Holm bær under mulkt af 2 kr. for hver dag, han sidder denne dom overhørig, mod lovmæssig betaling meddele Mehrn Husholdningsforening et sådant næringsbevis iflg. paragraf. ang. nærmere bestemmelser angående brændevins handel på landet. osv.